

Lục Tỉnh Tân Văn

聞 新 省 大

MỖI TUẦN ĐĂNG BÁO NGÀY THỨ NĂM

GIÁ BÁN	
TRONG ĐỊA-PHẬP ĐÔNG-DƯƠNG	
Mỗi năm	6 \$00
Sáu tháng	3 \$50
Ba tháng	2 00
Mỗi số	0 10
Đời chở ô	0 \$20
ĐẠI-PHẬP VÀ CÁC THUẾ ĐỊA	
Mỗi năm	20F 00

SỐ: 495 | BÁN LẺ MỖI SỐ: 0 \$10 | 23 August 1917
NAM THỨ MƯỜI MỘT | 6 tháng bảy Annam
Năm Đinh-tị

DIRECTION ET ADMINISTRATION:
F.-H. SCHNEIDER, 162, Rue Pellerin, Saigon

PUBLICITÉ

ANNONCES LÉGALES ET JUDICIAIRES

Le centimètre de hauteur sur 0.065 de largeur. 1 \$50
Le décompte des lignes est calculé à raison de 8 au centimètre, quelque soit le caractère employé.

BỘ CÁO

Những lời rao về việc buôn bán nếu gởi thư đến Bón-quán thì Bón-quán sẽ gởi cho một cái bản để giá phản minh.

MỤC LỤC

- 1 — HỘI KÍN XÚ TA.
- 2 — BIỂN BẢO.
- 3 — TRƯỞNG-HUÂN MUÔN LẬP LẠI QUÂN CHỦ.
- 4 — HƯỚNG TRUYỀN.
- 5 — VỀ KHÓA TIỀN TỰ CẤP ẨN HỌC TẠI NAM-KÝ.
- 6 — LỢI NGƯỜI NHÀ QUÊ.
- 7 — TRUYỀN NGƯỜI THẦM HIỂM.
- 8 — VĂN-CHƯƠNG.
- 9 — THÔNG-BÁO (Đông-dương).
- 10 — HÀI DÂM.

LỜI RAO

Bón-quán xin trả lời cho ít vi muạ báo Lục-tỉnh-tân-văn từ mây nam rồi và muôn sáu lát một đều đã quên sét, mà hôm nay bón-quán xin cáo lỗi.

Vậy bón-quán kính lời cung chay vì muạ báo xưa nay rõ ràng bón-quán chẳng có tăng giá lên cho什麼 là ay. Nhưng giá mới ay là cho những gì nào mới muạ báo khởi sự từ fer juillet 1917 mà thôi.

Còn ai muôn muua cà báo Gazette de Cochinchine với báo Lục-tỉnh-tân-văn một lược thi bón-quán cũng tính như giá Lục-tỉnh và Đông-dương nghĩa là 6\$ hai thu.

HỘI KÍN XÚ' TA

Nos Sociétés secrètes

Vì thầy những đều bài trắc xây đều nói cõi Đông-dương trong mây nam này, lại thêm thiên-hà ai ai cũng nát muôn cảng ngày càng hơn, thi rõ là trong xứ có phiền động bởi nói hội kín nó ám hành chắc là chủ ý khuyễn hướng về những đều thương phong bài tục vì là tinh những đều giàu chàng dám chiêu xưng.

Tùy theo nghĩa thường, bởi cách dùng của người Tay, thi bay chữ Hội kín là chỉ một đoàn người đồng chủ ý về việc hành trì, triết học, tôn giáo, mà chàng phải mọi người đều nhập đoàn định, duy có bằng hữu cùng những người thân tín trông cậy, đồng thời mới cho vô mà thôi,

Lâm khi bên Phương-Tây lính tuân phong tám nã những hội kín. Nhưng vậy chàng nên lày đó mà suy luận rằng hội kín chủ ý làm

đều tội ác. Chàng phải vây xa làm lính tuân phong là lãnh phần hộ vệ nhơn dân cung sự săn khồi quân gian tẽ hoạnh hành nhiều nhutherford, và cung lo phản chử trach bảo trì biền pháp cùng xã hội qui tắc.

Và lại nhơn quân tàn hóa dầu chậm, nhưng vây kỵ trung có một sức mâu vô địch, hiên trở thê nào cũng xông lức nỗi. Bởi vậy cho nên mỗi một khi một đều tàn hóa nào phải toàn thành, thí tự nhiên cái trí thiên-hà đã luyện sẵn theo trước rồi, nhưng vây mà thuỷ xưa không có việc tàn hóa nào mà hoàn thành một cho đặng, lại thiên-hà thì cũng phải cho có thấy ty mâu qua nhiên đã hàn thiệt mới đặng. Ấy là những sự tàn hóa toàn thành như vây mà có khi gọi là Cảnh mang, thì đều là của các hội kín lớn bên Phương-tây làm ra. Bởi vậy cho nên các hội kín mới phải cải dám lính tuân phong có chí muôn duy trì pháp độ cù, đều tần thời đợi thê phái cải canh. Đến ngày nay nhô có hiên pháp chè nghệ viện mới cho phép dân, nghĩa là mỗi người trong chúng ta, đều đang tự trán những việc mình vị toái, thi phân sự các hội kín mới chàng cõi quan trọng như xưa, và nhiều hội trong một dám đó, và sát nghiêm những đều tân hóa phải làm cho toàn thành, mà cũng và bay ra, những lè luật hưu ich rồi thì lại hóa ra nhứt là những hội bác ái nhơn loại. Đến nay dân có quyền muôn chí thi xin, còn các nghệ viện thi chè diệu luật để mà làm cho cải diệu ay phu thời vây thi cần cách mạng mà làm gi, bởi vì mỗi một ngày thi chúng ta đều có làm một đều tàn hóa riêng đã vura ý chúng ta. Ấy đó người ta mới gọi ràng-chứng ta vận động theo tuân tự, nghĩa là cải canh liên hieu với nhau.

Phải xét lại rằng ngoại trừ những hội kín lớn chúng ta đã chỉ vai tuồng từ huệ và cảm cấp, thi bên Tây hay còn nhiều hội gian ác nó cũng mượn cách chiêu mõi của những hội lớn ấy và nó cũng luận bàn kín nhiệm những sự xấu của chúng nó tỏ mưu.

Những hội quán hung đố như vậy, như hội cai kêu là « La main noire » (Bản tay đen hay là độc thủ) thi toán thị là đồ thiên-hà khi đê, hơn là kiêng sợ, rồi chúng qui lại chúng nó cũng phải tán hoại chưởng chưởng ra gi, bởi vì những quân không lương thiện thì tự nhiên nó phải cũng đồ chưởng làm gi nêu, và hê cải đường họa dám thû làm sao cũng phải thua đường phuoc thiện luôn luôn.

Tại Nam-ký, từ những ba mươi năm nay, có khi vì bởi ban hành luật lè của chúng ta sai và nhứt là vì bởi quyền hoành hương chúc một ngày một suy sụt cho nên trong các miến thôn dã mới nỗi lên những hội du-côn, ban đầu thi có một hàn tên khách Hải-nam làm đầu. Mày tên khách ấy, cũng có nhiều tên phải xép trực ra khỏi xí, đều nguyên là quân du-dâng của cải hội Hong-tú-Toán, là hội có tiếng khi trước tự lập đê mà phúc diệc nhà Thành. Sau chúng nó qua ẩn đặt bên Nam-ký mà ta lai dung nạp qua rộng (1), chúng nó mời nghị ra mà kiêm-tiền và bảy của Annam mà làm giàu, cũng như hết thảy những các-chú qua đây, bèn lập đảng-nhưng quân trai tráng làm bieng và án trộm án cướp. Tên khách làm dâng đãi thi giữ một bồn sô người nhập đảng quân suất việc chiêu dụ bắt chước theo thiên địa hội và định đoạt những việc phải ra tay. Trước hết thi phiền động miết vườn, trong các tỉnh Mỹ-tho, Vinh-long, Sa-dec, Châu-dốc, Sóc-trăng và Bạc-liêu. Theo miết đô thi lại cướp đường, lột đồ-nhông người đi bão đảo, những dòn bá và con gái có tư trang, rồi ban đêm thi dài túy khi giải vào cướp phá các sô-tám ruộng, cùng ghe thương hổ. Từ năm 1889 cho đến 1906 và cho đến ngày nay, trong những vụ đại hình án cướp sát nhon, thi những

vật chứng cứ đều là dao trành, súng báng tre vàn thép, hay là báng thao (hoàng đồng) và cũng có súng sáu; còn tù phạm thi tinh nhung là trẻ trai hay là người thanh niên, tay có làm đầu năm châm hiệu linh cõi minh thi vẫn thán nhiều ít một cách đì kỳ. Khắp hết mọi nơi thi chेष nô đều trao tay lại cho Annam làm đầu dâng, còn chúng nó thi giữ phản oa trờ it nỗi mà nhiều hoi.

Bây giờ, gần khắp cả Nam-ký, đâu đâu cũng đều có hội kín, là báng dâng quân trộm cướp, gian giảo. Chúng nó cũng cùi việc như xưa nay, hê ban đêm thi cướp đường, cướp sông cướp rạch và cướp nhà có ăn. Thường có khi người tài chủ không dám đi thừa, mà cũng có hương chúc lại không dám làm chí động tối chúng nó, vì sợ oán thù. Đến đây phải nhất jai rằng nhiêu khi những quân du-côn giài tới tòá, tuy dã rõ ràng dâng tối, nhưng mà ngặt vì không có báng cờ dù quan tòa cũng không biết làm sao dâng, cho nên chúng nó dâng tha. Trò vè lâng chúng nó mới dót nhà mày người di cáo giác và những hương chúc cùi bắt nó mà nấp. Bởi vậy cho nên trong lâng áp Nam-ký ta xưa nay bình tĩnh, bây giờ mới thành ra như đờ là-chánh ai ai thay kinh hoàng, còn quan dù-côn thi bắt trị.

Lại cũng có nhiều người nghiệp chủ muôn y dự cùi hội kin, cho nên cũng làm như có hiệp đồng chịu đóng góp, thường niên phải chịu tiền bạc là bao nhiêu mới dâng an nhän. Ấy đó chúng tôi có biết một thầy cai-tông, già sán rất lớn, dã cách dâng chưng vài mươi năm, cứ mỗi năm thi phải nấp hết mây ngắn đồng cho quân du-côn trong xú thay. Cho nên trâu và lúa của thay không ai dám dâng.

Có nhiều tinh, hương chúc lâng và những người sự sản to to đều phải đóng bạc định sô, có chưng cho các hội kin, thi có tên đem vào sở hội. Những kè bi-hai như vậy đều phải nhập ngach rồi thi phải bách nhiều luon luon.

Cành huồng như vây đô, chàng

kết chúng ta còn để mà chịu đựng lâu nay. Vậy hẳn chắc phải có điều lệ và chỉ dụ cung pháp lực nào cho hợp theo tinh khí người Annam hơn là luật pháp của chúng ta, thì phải thiết chế, phải ban hành không nên trễ nải. Bằng không thì phải thất danh chúng ta là bực mờ mang hóa ngoại. Chúng ta chịu lây chúc giáo dục trong cõi bờ này thi chẳng tôi phải cung hành phân sự chàng nên dài dọa và chàng hế nào mà không chầu đảo.

Trước hết là Chánh phủ thường ty có đủ quyền hành thì át là ra thi thố, chờ chàng không. Chúng ta vẫn biết Chánh phủ có da án canh minh đạt và lại lão thiệp việc phu tri người Bồn-quốc, chúng ta chí cầu xin cho chàng cử hành chóng chóng mà mà thôi. Chúng ta trộm biết rằng hiền dương nghiêm cữu mà thiết điều lệ về vụ nhơn công và rồi cũng sẽ có lập sách cõi riêng cho những kẻ nào chỉ nhờ có tiền công không mà nuôi lò miêng mà thôi. Ấy cũng là mỹ. Như có lẽ buộc ai cũng phải làm công việc, thi chúng ta mới rãnh rông lán các nơi thành phố và các miền thôn dã cho hèt sạch những loại kỵ sảnh. Bởi những đỗ trộm cắp, os trù, những quan nhợt cưa rút cát-mới dâng giãm bớt thiệt nhiều. Còn lại những quan nào cứ giữ thói cù chàng chửa, thi chúng ta lại trông cậy có các toà án sửa tri, nghiêm minh mực dứng

dung thử chút nào, như lời ngoa ngôn đó thuyết xưa nay, thì át là chúng qui cung phải tan tuyet. Và như sau, nói cùng đi, Tòa án ta trị cung nói, thì chàng còn dụ di chỉ nra, chúng ta phải xin dùng trở lại luật lệ Annam. Đầu phải làm cho đảng, là đầu đầu phải sắp đặt cho có công viêt làm, và phải có đốc súc và kiểm sát cho chắc chia, ngô hau những nghị định mới phải tuân hành chàng bò qua.

Lại cung phải phòng các hội kin cho thiệt hàn hối, áy là việc làm được, chờ chàng phải vò phuơng, phải kiêm điểm chúng nó và lây nhon sô nhập hoi, riêng theo tinh: sau nra là buộc trong nhiều năm hoặc ba năm hay là bảy năm, tùy theo cơ hội, hét thay những kè dường di vò hòi áy bảy giờ, phải trình diện mỗi tuân lê một lần tại sở chánh tuân phò Saigon, tại các sở hiền binh (Sơn dám) nơi tinh thành, và tại cae cai phó tòng vé miệt thôn dã.

Khi lập điều lệ cần kíp, thi nhất là phải lưu tâm rằng quân du-côn và mày hòi kin nó chàng có mét diem tinh chí như người ta tưởng theo tri kẽ thát vong, hay là người bắt đòng chí trong việc chánh tri, hèt thay cù doan ô tiêu chúng nó là chỉ có xiêu theo lồng xá dám, tinh trộm cướp cung thói gian giảo, chúng nó dám thảm di rồi.

MINH-DUC

ĐIỀN BÁO (Dépêches)

8 Août 1917.

Ông Ribot sang qua Luân-dôn

Ông Ribot đã sang đến Luân-dôn hôm ngày 7 tháng 8 để cuộc diễn-thuyết của Đồng-minh.

Triển khai trong bột lâm bách mì
Người ta đã có thí nghiệm rồi thấy việc triển khai lang 20-0 trong bột lâm bách mì rất hiệu quả. Ông Violette có lính dạy trước đây cho xai-xai khai lâm vi thay mía khai năm nay rất trung nết để dành triển vào bột lâm bách mì.

Mặt trận Banh-git
Pháo thủ bắn rất dữ tại Banh-git

Mặt trận Ang-lé

Binh Ang-lé tấn phong trên miến Lens.

Mặt trận Rút-xi

Binh Rút-xi phải thối lui hoài vì bị quan nghịch đóng sô hơ và phải chống cự một trận đau.

9 Août 1917

Mặt trận Langsa

Ngày 7: Pháo-thủ bắn rất lung tại Banh-git, trong đường xich-qui ở Bixchoote và tại phía Bắc Aisne, tại mặt trận Hurlibise-Craonne. Quân A-lo-mán đánh một trận rất dữ tại rừng và gò Avocourt, quân nghịch phải rút binh về chien-hàn vi phu thát binh rất nhiều. Có một đao binh lược qua tới rừng Courrières rồi kể bị đánh tháo lui.

A-lo-mán phải chịu-phép

Tin ở Madrid: Vì dân I-pha-nhó kêu nài, nên nước A-lo-mán phải chịu cho giấy thông hành những tau nhà thương náo có quan thay I-pha-nhó và chờ những người bị thương tích và đau.

Ở bến tàu

Tin ở Bắc-kinh: Quản thủ tướng bến tin với các sứ thần của Đồng-minh và việc Tàu muôn vay bạc. Chánh phủ Tàu lo chính tu binh mã.

10 Août 1917.

Mặt trận Langsa

Binh ta đánh đuổi thù lùi quân nghịch một trận tại phía đông Vauxsillon và phía Tây chạy nái bằng California. Ông Douglas Haig cho hay rằng trời, múa dữ mìn Lungs Haing cũng thắng nái tại phía Tây Bắc Bixchoote.

Binh ta đuổi quân nghịch muôn trang qua tại phía Bắc Roux và gần lối Oppy. Súng pháo thủ bắn rất dữ tại phía Đông Ypres. Tuy là trót đóng, giờ mới đầu phi thoan của ta bắn phá các nói để thuốc đạn, các xe lửa, các đường xe lửa tránh cách xa đường trán A-lo-mán 40 dặm và làm nát hết một cái xe lửa.

Tàu bè xuât nhập

Tin ở Luân-dôn: 2673 chiếc đèn, 2706 chiếc di, 21 chiếc hòn, và 2 chiếc trong tài 6000 tấn bùn chim, 13 trán không thành công.

Tin ở Rome: 487 chiếc đèn, 442 chiếc di, 2 chiếc tàu khói và một chiếc tàu buồm bị chìm.

Ở bến Tàu

Tin ở quang-dong: chiếc tuan-duong Yingsui ở Thượng-hải di qua pháp với đoàn chiến lâm độc lập ở quang-dong.

*Quân A-lo-mán nghịch mạng

Tin ở Amsterdam: Nhứt-báo Télegraf nói theo tin tức ở ngoài cung giới kíp về, rằng có 300 tên lính A-lo-mán lầm loạn tại Anvers và lại khi chúng nó xác định di qua Ypres thì chúng nó không bao lâm chung no đều yểm và bị công dân vê trại hết.

Tin ở bến Tàu

Tin ở Bắc-kinh: Quan quyền đồng-thống Phùng-quốc-chương cho các tinh hay rằng ngày hết sicc năm năm chò Lê-ugron-Hồng làm Tông-thống mà không đăng.

Ngày nay có ra lời chỉ du về việc gởi chiếu theo A-lo-mán và Ô-trich và sẽ rao truyền trước ngày 18 aout.

11 aout 1917

Về việc hòa bình

Tin ở Amsterdam: có 8 ngàn thợ làm mồi tại Essen, bén tin về việc luong-thuc và tiền công và đều xin xả hòa. Cả thay đồng xin với Ha-ning-vien A-lo-mán phải như định trong vụ ấy.

Truong-huân muôn lập lại quân chủ

(Le coup d'Etat en Chine)

Lời của quan thân-si Outrey thuật lại

Ngày 26 ở Phùng-thien tôi đi, đến ngày 27 lối 10 giờ rưỡi sớm mai thi tôi tới Bắc-kinh. Bước xuống xe lửa thi tôi thấy ông Conty là quan thân-si, lai có các viên quan trong Tòa sứ và các quan võ trấn-thủ bến Tàu ở Bắc-kinh đứng xung quanh đó mà chúc tôi.

Chứng ông Conty mới mời tôi về tòa sứ-thần mà nghĩ, thi tôi thấy là hàn hán hành mà theo Ngài vè đây hơn là đến khách sạn ở Bắc kinh là vì lúc tôi hành trình thi tôi đã có thể tham vè việc các nhà khách sang rồi.

Khi tôi đến Bắc-kinh thi tôi cũng chẳng ngõ mà thấy dặng tanh mắt những việc biến loạn rất trọng hệ như các việc biến xây ra lúc tôi ở đó.

Lúc tôi vừa tới thi Truong-huân là một vị đỗ-doc Trung-huân thống lanh mẩy đạo binh hòi cõi giòc binh, đang ở tại Bắc kinh với 6 ngàn binh.

Trước vài ngày tôi đến thi Ngài đã làm tan nghi-vien, nhưng mà chẳng ai dè là Ngài muốn lập triều Mân-chau-lai. Nhứt là người ta ngõ rằng Ngài dam 35, 40 ngàn binh ở Hsu-chowfou trong tỉnh Giang-tay, đến Bắc-kinh do vì bối có Lê-ông-Thống xin. Ngài đến dặng giữ cho bá tanh bắng yên và lại đón ngán dùng cho đỗ-thông Đoàn-ký-Theai triềng Bắc-kinh, Đoàn-ký-Theai ngày trước làm thủ tướng bi Lê-ugron-Hồng cách chire nén rù vè ô tai Lehen-tan mà kêu nái vè việc phép luật bô buộc anh ta.

Cách bừa sau nghĩa là ngày 28 thi tại Tòa sứ có bay yên dien thiết đài cõi quan đỗ-doc Trung-huân đón đõi Chiang cai quản linh trấn thủ tại Bắc-kinh, là người cách vãi báu trước làm chức thủ-tướng cõi lanh mang đê nghịch chì vè việc làm tan nghi-vien và lại có nhiều viên quan Trung-huân khác, như là ông Kasei-Chien phó ngoại-vụ bộ thương-tho, lục áy Ngài làm chánh ngoai-vụ bộ thương-tho, ông này khi tôi tới thi tôi có đón ra mắt. Ông Conty trưởng cung nén mồi đỗ-doc Truong-huân và đỗ-doc Chiang là vè lúc nay tại sứ-thần Ang-lé và Nga-la-tu cùng có hai ông áy đến dự tiệc.

Tôi lấy làm hận hạnh vò cùng vè lúc đây dặng thầy đỗ-doc Truong-huân kẽ mít hòn, người áy là người mà thiên hạ thường huy nói với tôi là một thay rát lợi hại trong đám này.

Tôi thật là may-mán mà dặng nói chuyện với người, tôi thấy người áy sự thông minh và cái số học cũng tầm thường nhưng phu tri-hea sác-điển le-lang. Người áy ý minh lâm, nên coi binh như không vụ tất đến việc biến-dộng ở xứ ngoài.

Khi đến Tòa sứ-thần thi ngài di xe hơi có quán linh bồng súng theo hầu, làm cho tôi rõ ý là người muốn bêđi đến đâu đều có oai quyền tôi đó.

- Đến ngày Chúa nhật 1er juillet tại Tòa-sứ-thần lối 8 giờ sớm mai thi chúng tôi mới hay rằng, trong đêm 30 juin rạng mặt 1er juillet đã lập quản chư lại rồi, cù Tuy-en-thông lên ngôi, và theo lời mâu chí thi việc áy đã có trung thuận với Tông-thống Lê-ugron-Hồng, phó tổng thống Phùng-quốc-Chương ở tại Nam-kinh và đỗ-doc Luc-vinh-Đinh-cru do-doc Quang-tho, lúc Truong-huân lập quản chủ thi còn lâm sùc diệu huy-Nam.

Người ta nói tờ chí-dụ ký tên trong đêm đó thi là của Khueh-huu-Vi-lam ra, trước vài ngày đó, thi Khueh-huu-Vi đã lên về Bắc kinh trước rồi.

(Còn nữa)

HƯỚNG TRUYỀN (Echos)

Dân A-lo-mán tại Banh-git

Mấy ông cha Banh-git (dân Banh-git) có dặng lính của quan vò A-lo-mán truyền dạy phải dam náp những đỗ náo bâng đồng, bâng ni kên (Nickel), bâng thao bay là bâng kẽm ở trong các nhà thờ, nghĩa là chẳng những là hòn đồng hay là đòn chung hay là đòn chung dọn trên ban thờ mà thôi, lại còn những binh thánh nữa.

Dân A-lo-mán nói rằng sẽ trả đũa mấy món đỗ đỗ lại cho, nhưng mà cũ trả treo giá tiền của chúng nó đinh, không tin công.

Trả theo cân lượng :

Đỗ ni-kén, 5 quan 6 môt cân, đỗ kẽm, 3 quan 75; đỗ đồng 2 quan 05, đỗ đồng đỗ 1 quan 55.

Người ta nói rằng khi dặng lính truyền nêu thế thi cả thay dân Banh-git đều hoảng hốt.

Tuy vậy dân đòn cũng nên nhẫn-nại chờ ngày kia thù áy cũng trả.

Việc báo-thú « Panama »

Nhứt-báo New-York Herald có dặng báo một cái hình tượng một cây đại-bát đỗ-hao-thú Panama.

Nhứt-báo áy lối cùi vò ráng cây đại-bát áy như vầy :

Một viên đạn của cây đại-bát áy bắn ra cùi phang hòn một lán (một ngàn kilo) và bê đài gãy sáu pieds (thứ hàng 33 centimètres) khi súng đại-bát áy bắn xe hòn hết thi trái pha nô vẫn ra có 27 đặm và một gốc ba. Đường súng bắn báu ra cho đền nơi thi là 8 đặm và một gốc ba.

Nhứt-báo muốn dam ra mà ví cho đê hiêp thi tướng bắn cao bằng núi Mont-blanc, Matterhorn và Jungfrau.

Giai một phát súng 1.680 dollars nghĩa là 3.400 quan.

Voi dien

Nhứt-báo Berliner Tageblatt nói rằng có một con voi ở trong vườn thi ở Dresden, mồi bi giết, vi nó dien.

Con voi áy cùi nặng 2.750 kilo, bán cho một người báu nhà hàng 1.000 marks đặng làm rô-ti, (rotis) phi-le (filets) phô phi-li (faux filets) mà báu.

III - VỀ KHOẢN TIỀN TỰ CẤP AN HỌC TẠI NAM-KÝ

(Au sujet des Bourses scolaires)

Chứng tôi đã có luận đến việc tân chế vè khoản tiền tự cấp an học tại trường My-ho và trường Bôn-quốc Saigon, là now từ trước thi mồi có họa trù nhà nước tự cấp an học mà thi, mỗi một năm chúng si tự tranh nhau

không dặng mấy chỗ, đầu cũng ước chừng bảy chục phần tiền tư cấp, mà làm vậy cho đến nhà giàu có cũng thói quen trán phải phân tu cấp an học cho con mình, trong ý cho chắc nó vô dặng trường lâm-quê, bằng không thì át là no học nữa không dặng.

Muốn luận khoản ấy cho đúng trọng, thi chúng tôi đã cố ăn hành một lời nghị mới định việc tư cấp an học trong các trường sơ học, gọi là tư cấp an học trong, và tiền tu cấp trên phần và nữa phần an nhà mà di học.

Lời nghị này là quan trọng lắm. Từ xưa đến nay thi chí có con nít nào cha mẹ ở Saigon, Chợ-lớn, Châu-thanh, hay cung các tỉnh thành thi mới dặng bắt từ đầu bài mà học tới cho chắc thành tựu. Cho nên mỗi trường Sơ học tại Saigon, Chợ-lớn hay là các tỉnh thành đều có phu theo một trangбургуре di phu theo một trường so cấp gọi là Trường-làng. Chương trình trường-làng thi định dạy quốc-ngữ; Chương trình trường-làng thi định dạy tiếng Langsa đê. — Vé các chương trình ấy thi thành và trong các chốn nhà-quá thời củng đồng nhứt.

Áy vậy mà — thiệt là một điều bất công khó chịu — học trò trường-làng tại tỉnh thi lại khỏi mất công di đầu bài mà dặng quan trọng so học, và nếu có thi đầu dặng bằng cấp so học, thi lại qua trường My tho mà học. Bốn năm nữa cho dặng bằng cấp tốt nghiệp.

Còn tội nghiệp cho tên họ nhà quái ở trường-làng cứ theo chương trình thi học quốc-ngữ không mà thi, lại không dặng qua trường-làng là chỗ khỉ sự học tiếng langsa. Vả cũng tội nghiệp cho những học trò của trường-xứ nhà quái có chịu tinh-tu cầu không dặng qua trường sơ học bởi vì nói các tinh thành không có elô cho họ trong nữa. Thửu trước thi có, bây giờ cũng được như mà lập lại Già-dinh, Phú-lâm (Chợ-lớn) có trường học trong, Căn-tho cất cảng gần rồi, còn trường My tho thi dưng nói nhà ngúi cũ rong thêm. Nhưng vẫn nói rõ ràng là có thi, lại như muốn rõ sự hiu quan trọng au phải toàn mà vẫn bài, thi hấy biết rằng chúng ta còn 40.000 học trò, mà phần nữa về trường-làng, phần nữa về trường-làng, không phueng thế nào di đầu mà học nữa cho dặng.

Phueng pháp vẫn hỏi lý như chúng tôi đã nói, phải lập cho có trường-tinh-hor trong; lại còn đợi cho tới chừng đó thi phải lệnh cho có nhà ở tại tinh thành chịu lãnh nuôi học trò. Cha mẹ con nhà Annam thi it tra nuôi con thiên-hor trong nhà, cho nên muôn học có trường học trong thi hay không. Nhưng vây eure chẳng đã cũng có chỗ phải gởi con cho nhà này nhà kia hay là cho các thầy giáo ở tinh thành.

Trong số 20 000 học trò trường-làng xứ quê, thi trước khi chưa có lời nghị định khoản đó mà chúng ta nói đây, các quan Tham-biên có lấy tiền dinh-hai mà tư cấp trong

các trường-tinh-hor chừng dặng 180 tên học thi mỗi một năm đó thiệt hẳn là bao nhiêu, song cũng là có mờ đâu.

Như vậy binh-phân ra mỗi tinh-hor là 9 tên học trò có tiền tư cấp. Nhưng mà cách lừa học trò mà tư cấp cũng là cầu may tùy theo lời ký thắc của các ông giám-trưởng Tay-và-Nam — lại có nhiều tinh-hor mới có lừa một lần, bối ví mỗi lần lừa luôn 8 tên học trò mà tư cấp, rồi thi dơi chứng-não lợp thi nhứt do học mẫn nghiệp tại tinh-hor, mẫn lừa họ rõ khác. Cố nhiều quan Tham-biên cũng nói, nếu không như vậy thì tinh-hor nuôi, trong năm 1917, 8 tên học trò; năm 1918, 10 tên; năm 1919, 24 tên; và năm 1920, 32 tên, rồi qua năm 1924 lại trở xuống 8 tên và cứ y tuân mà thử lui trở xuống. Cố nhiều tinh-hor khác, lính tuy hay hơn và cũng là chia ra làm tư cái số tên để định tư cấp an học trong tinh-hor, và như định cho 8 phần thi mỗi năm 2 phần, thi bốn năm giáp trọn một vòng.

Các khoản ấy rõ ràng cũng không dù vào đâu. Bởi đó ròi mới có nghĩ đến phương trù dập và mà au di học cho những học trò cùng thi theo, mọi hỏi. Nhưng dora thi đậu thi dặng tư cấp một năm 70 đồng, nghĩa là mỗi tháng 10 đồng nội-trong 10 tháng học, số bạc ấy thi để cho cha mẹ lấy mà gởi con, và nhà này không có tài tinh-thanh. Phải hieu rõ ràng tru nào ở tại tinh-thanh hay là gán kẽ đó, thi không dặng có tiền tư cấp. Hoặc giao cả cành hướng náo dango tru ôc hie sicc thi cũng có lẽ thi cấp cho, phần nửa tiền àn.

Tiền tư cấp an học như vậy thi là cho đến khi họ thi nghiệp, nhưng mà trả vào tinh-hor xáu và những phò trò làm biếng thi cuối năm mà phanhang là không dặng 6 phân mươi trong số phân dien tui tru, thi cũng phải bị truất tiền tư cấp an học lại không cho nữa.

Điều lệ thiết rất công bình. Trong nhà người đều ta không dặng rộng tinh-hor chi cho mày may có cậu có cháu bắc chí lai chịu tru tiền an học cho một đứa con, thi ít nira là nó phải gắng công học hành cho người ta làm on người biết không có tinh-tien vòi ich. Áy đó, cũng vậy, nhưng học trò có tiền tư cấp là tiền chung hết thay của mọi người, thi chẳng nên làm biếng hay là của nhà nước chịu tốn hao cho minh hóa ra vò ichia. Chúng

ta mà trê thơ cén nhô xiu, đã dặng có tiền tư cấp tư trường-tinh-hor, mà đã tập quen cái chí muối sao cho dặng thứ nhứt luon luon, thi như trường-cu the thi át là nó phải giỏi hơn nhiều trô có nhớ tư cấp thứ trước mà vi dâia dâia cho đến đời không thi lấy bằng cấp tốt nghiệp dặng.

Áy vậy thi lời tản-nghĩ-giři rất hay. Trong chương trình thi khóa lại có một bài ám tâ (viết mồ) quoc-ngữ, cũng như chữ langsa vậy. Áy đó là một điều hay. Rồi đây thi học trò mà trường là phai givit mà viết quoc-ngữ in một cách, và chẳng bao lâu, thi không còn thấy những thư từ dày nát những lôi, đến đòi người annam mà thường khi cung châm

Vì chữ quoc-ngữ là một thứ chữ bay đất ra mà dùng, thi có cần gì phải lo, có cái riêng, định chính lại đang không mà làm gì, cũng như có kẽ lại vore mor. — Miễn là thi hành như luật và nghiêm minh khắc cả toàn cảnh Nam-kỳ một thứ chữ dã quen dùng và dã thi nghiêm rõi, thi là hay và châm chán hơn hết.

Muốn cho tron dù hết cả đây nghị định yề các khoản tiền tư cấp an học, thi kẽ sau cách định lập lân-dau hết khoản tiền tư cấp an học cho học-trò gai, thi là dù tron hết những qui chế nhà nước đã định đoạt để mà givit gian phan bố việc giáo hóa ra cho đồng đều từ dưới tới trên.

SU-THAM.

Lời người nhà-quê

(Propos d'un nhaquê)

(Tiếp theo)

« Chúng ta cung tròng mia y như ong bà chung ta thuở trước, mà yếu chí là dứng sối tốn và phai deng cho nhiều phan cung nhiều tro trâu, thi một mâu dát té lori ra cing deng lori nhiều, nghĩa là nếu chúng ta có tien dui ma tròng, rồi đợi cho tối ngày thi có lori vòi khâ. Nhưng ngât vi, bê có lori tien truot của Chèc thi cái tien loi nò nuot he' cái loi. Nhưng người Annam nòi làm dường, mà mía minh làm minh dap, thi có phuc hơ, lori cung khâ. Như vậy mà đến chung phai ban dường cho chèc, thi nò lai trên Chợ-lớn đánh giáp xe xuống nói già dường một ta là bao nhiêu, hiết dâu mà rò. Chò phai, chí như già-lúc thi có niêm yết tại dinh tham hiêu. »

Áy vậy mà bê nòi thi nghè tròng mia cũng cón lori hon het, và người Annam chỉ dám xuất bạc ra trong một nghè đó mà thôi. Phai chia ai làm lam-sao cho chúng tôi thoát khỏi tan Chèc, dặng mà giúp chúng tôi làm dường lây một mình, nghĩa là

Thuộc diêu hiệu CANON

BAO-XANH Đá ngon mà lại rè tiền

(7) Feuilleton du 23 Août 1917. № 495

TRUYỀN

Người Thám-hiểm

NUÔC CHÂN-CHÂT

Của ông Bá-lap-Móng nước Mỹ soạn.
L. T. L. dịch sách taur ra.

(tiếp theo)

Hồi còn nhỏ đai, nghĩ làm cái cúng khô, mò kim đáy biển, mò đồ lẩn chằng cõi, đèn rọi cúng khôn, trời êu sụt xưởng, hàng mây chục lán, mà chằng ăn thua gì cả.

Lúc đó mặt trời đã lặn bóng; hiu huu gió thổi, lóp lóp song cồn, xa coi đèn lửa trên bờ, bòg hào-uang chiếu sáng một phương trời, mặt trăng cũng mới ló lên khôn mài nứa óc. Tôi lạy lầm khoái chí làm, đang miêng ca chon nhau, nói non vang tiếng họa theo. Thinh linh không biết có vật gì, dụng vào chon bén rà tôi một cái thiệt mabol, đau thau tận xương. Dyt mỉnh rò toy xưởng, thay i hú là chong gai một thứ. Tôi liên rúi

đao đeo trong minh đậm xưởng, song hiên thi bùng lên, tôi hoảng hồn, iêu chét lòi vào nò. Tôi nói ngô xưởng chon, thay mắt một mảng thịt, chỉ còn tru xưởng khôn, lúc đó mới biết là bị cá cắn, Cung vi phuoc có con dao, chở khôn chôn mình trong bụng cá iỏi còn gi nữa.

Chò tôi lòi len đó, cách xa chung 21 dặm, thê mà tôi cung gan lién, không chịu ta to cho người tên cừu, mà chon ta thiệt là lèi di không được uốn. Quán áo uốn át, iết rung lèp cập, xay rghé vang vang có tieng đòn, chác là uba ở gần đây. Vội nhảy cá-nhút lai, chừng một mứa đậm, thay có mót toà nhà lầu cao, trong co tieng người, dòn ca lanh lít, lảng tai nghe kỹ, mới biết là nhạc của nhú thương, dùng dặng yén kiép hinh. Ràng úm úm bò lai, cát dường shoo-go, man mè linh-áng. Bên cửa nhận chuong, thay có người trong chay ra hồi bài dau, gõi gì? Đau quá nòi không ra tieng, liên giờ chon cho eo, họ tức thi dắt tôi vò phòng khau-hinh,

một lát thay có một ông già đầu râu tóc bạc dense, hoi mót biết là quan thay thuei lại nhà thuy ơng áy, tên là Hi-b-qui-nhơn tên-sanh.

Ông hỏi tôi sao mà đau vậy, tôi cung cói nói thiế tinh, Ông bên vặt đầu vặt tai nòi: Tánh mao-hiem của nhà người, ta nòi cũng ghê thiệt, song hò-máng quâ. Vì xú này dang khi nhiều xâu-cá tám, tham-hiểm những ghe nòi đánh cá, múa này cung ẩn trong sông, không dám liêu lóh như vậy, người mà không chet, cũng là phuoc bay mươi doi.

Tôi nghe Ông nói, sự đòn cù ôc, mặt tái khổng cùi một chút máu nòi, ông lại biếu tôi rắng:

— Nhà người hỏi cù mang sưa, mà dám mao-hiem như thê, cung là tánh ham ty nhiên của trời phu cho, vay sau iêu cung có ngày làm vè vang cho nước đượ. Song lão khuyên người một câu nòi: Phan người muôn gao-hiem, át trước phai tinh chắc cái mực đích cùa

mình muôn tói dầu, iỏi iêu hieu sống cù chet, làm cho kỳ đượ. Chò mà người liêu liêu đến thi này, chàng qua gai là cướp công cha me mà thôi, chua hãi là người thám-hiểm dầu mà lại khí dại như thê, thi phai nén dân minh mới dặng.

Tôi nhu ông iỏi, rái ăn rán sụy minh ăn chua no, lo chua iỏi, bén lâm bám học máy lòi cùa ông dạy, như chon vào ruột.

Tôi ở trong nhà thương của ông, trót 20 ngày trời, hành mạnh rồi, ông đã không lây tiền thuoc, lại tăng thêm lò-phí cho vế. Khi đến nhà, cha me tôi đang ngồi lo buôn, không biết tôi đâu, thay vế, sự vui mừng lúc ấy, không biết lòi gi hoi cù nhót, cha me tôi bèn hỏi sối di vay con? Tôi nói tôi di chui lòi té bì dà, mày bùa cù hét. Tự lày giờ cha me tôi cảm giữ tôi hèt sức, không cho buoc ra khỏi cùa.

(Sau sẽ tiếp theo)

qui về cho một người Annam chuyên nghề dập đường, để việc trồng mía cho kẻ khác, thi chắc là chúng tôi bị tổn sỉ hui hồn, và chúng qui lại thi phải té lõi nhiều hơn. Quá như hùn hiệp lại mà làm nỗi nêu việc thi chúng tôi cầu lối mà làm thử. »

Lời luận biện là của tôi mới nghe dăng nói miệng một người nông già Annam là người trồng mía rồi thi dập lấp bằng che đồi xưa, thiệt theo nghiệp nghệ thi là rất khéo, nhưng mà không dặng bao lăm.

Vậy nay tôi xin thuật lại cùng chư vị khán quan annam những tiếng tôi đã trả lời cho người làm đường đó, và nếu có các vị nào muốn hiệp bôn, lại mà gầy nên một việc nhỏ, minh lý chử lấy minh lại có người duyệt lịch nghệ nghiệp dù đặc, thi át là chẳng có chi vui cho quan Toàn-quyền cho bằng tư trợ chư vị tùy theo dù hết cách thế kinh dinh.

— Người nông già ta nói cùng tôi rằng: các quan Giám-Đốc canh nông cho mía chưng tôi trồng là đay quá và một mầu lại chẳng dặng bao nhiêu. Nhưng vậy, xin ông phải hiểu; mỗi một xù đều có một giống mía hợp hơn. Nếu như chúng tôi trồng cho thiết thử thi họa uồng đất, rồi theo luống lại cỏ lèn mua, phải phát nhiều bận, tốn phí thêm nhiều. Vã lại mía trồng thưa, hay là mía giống ngoại quốc thi cây lớn quá khó lợt chẽ. Chúng tôi lại còn không biết như vậy mà nhiều dặng hàng người ta hay không. Thường mía của chúng tôi, hê nhô cây chưng nào, thi lại càng ngọt nhiều hơn chưng này. Ông lại biếu tôi mua che mày mà dập đường, mà theo bực tôi thi mía quá. Còn một mảnh tôi thi có mía dủ ở đâu mà dập che mày, mà có, mua mía của người ta thi họ lại hỏi tiền trước. Thiệt người Annam làm ăn lấy làm khó lòng. —

Có phái ở đầu, thiệt là quá đẽ, mà bây giờ tôi cũng chưa nói làm chi với ông cho dù hết các việc té toái và kin nhiệm trong cuộc làm đường. Vậy đây là it đều chí dân cũng đù cho ông rõ thấy công việc làm thi phái dặng.

Như một ngày mà muôn dập 10 dòn mía cây (1 dòn là 1000 kilos) được ước chưng 6 phần trăm đường các trảng bài, thi phải dùng một lò mía nhô ráp dù sắn sắng, già chưng 30.000 \$ (3 muôn đồng) lại như minh muôn đẽ mặt nói lại mà làm rieu manh (Rhum). thi tinh thành 15000 \$ (1 muôn 5 ngàn đồng) nữa, bởi vì ngoại sở phi vè lập lò đặt, lại còn phải sắm chỗ cho cho một viên chức quan thuế ở mà kiêm sát.

Như vậy thi 10 dòn mía dập một ngày té ra gần 600 litres mật uôi và ước chưng 200 litres rieu Rhum, hoặc là ít hơn một thi. Như muôn khôi phiền phải sắm chỗ cho cho một viên chức quan thuế thêm, vì dà có một ông Đồng-ly tay rồi, thi công ty là Annam lại nhô cũng nén-bán mật uôi lại cho các nhà dặt rieu tây. Khi trước thi người ta bán một thùng thiếc dầu hôi là 0 \$ 70 (7 cái); rồi sau mặc bị bì tử bảy, mấy người bán mật mới rủ nhau đem giá 3 đồng một thùng, thi ra bán cho ai không dặng hết, bởi vì mấy nhà dặt rieu tây người ta lại mua mật ngoài phố Hoi-an vè.

Thôi giả tỳ các ông đều bán mật lại cho các nhà dặt rieulon theo giá vira phái.

Thì còn lại phải sang tạo lò dập lò nấu nhô nhô của mình và cất chỗ cho ông Đồng-ly tay thi tinh phi cao tay hết sức là từ 35.000 \$ (3 muôn rưỡi) cho tới 40.000 (4 muôn đồng), thi là đù công cuốc mà làm mỏi ngày trướng trãi 12 giờ cho hết 10 dòn mía cây, và nếu làm một đòn thi thâm thâm đẽm một tí giờ thi cõi khi hết nhiều hơn nữa.

Vâ chặng 10 dòn mía, theo cách thế dông tròng bày giờ, thi tuy theo tinh, là phán nra hoặc một phần ba một mầu mía, tinh trọng hết là 20 tới 30.000 kilos mía cây. Bên xứ Java, phải tòn phi qua bời thi dặng tới 100.000 kilos mía cây một mầu; bên xứ Martinique theo berc binh thường thi là 60.000 kilos còn nhiều thi dặng 80.000.

Một mầu mía thường Annam thi dù cho một giàn che dap hai, ba ngày. — Nhur muôn dập trong 300 ngày thi phải 100 hay là 150 mầu, vú theo một lò nhô làm thường. Vâ lại 300 ngày, mà mỗi ngày dập 10 000 kilos, thi công ra là 3.000.000 kilos mía, và đặng 6 000 đòng, nghĩa là hơn 150.000 kilos, cõi mát uôi chua kè.

Theo giá bây giờ, thi thiết cùng hòn lõi, mà có khi tinh chắc trước cung dặng, là vi tinh cho người hùn vay thi đâ cõi phần hùn và hâng khoán cũng như thế chun.

Còn lõi phải tinh só hui. Như tiền lòn phi vè việc làm đường thi có người chuyên môn nghiệp nghệ tinh cho, minh kiêm sát lai cung đẽ, só phi vè việc trồng mía thi các ông dâ biết rồi. Áy vậy mà nêu dọn đất cây không dọn đất cúc, và lai nang trở đẽ cho mía, thi lại cõi bót tốn hñra. Bên Martinique người ta cày trờ it nữa là bảy lần. Nếu tăng thêm lõi chưng bằng nữa thi mía cung dặng hon hñra lõi, thi só hui cũng bót lại đặng bấy nhiêu.

Công việc này, cũng như hết thay các thứ công việc, cũng phải sát nghiêm cho thiết kỹ. Nhưng người hay khuyễn hiều, rồi có bè gi cung khong dem tiền tói mà cho. Có một đòn người Annam nêu cần tần, trước khi muôn nghiêm cứu việc gi, là tien hành nhom nhau mà lăp mít một hõi nhô đẽ mà sát nghiêm, cho có người Annam lich duyêt và người Langsa dyr vào mía phô trán y kiến và thích giải việc này việc kia. Rõi hê hội đồng sát nghiêm dâ dû sức mía châu dân cho những người xuất tu bón, là người phai suy nghĩ chín châu rồi, và dân đó có đù bảo kiết hân hõi rồi thi mời thâ bac ra. Đâ thi thời nêu lăp một tien công-ty, cho nhu nước phai àu cần chiếu cố châng kém chi hơng công việc nào tò tac hòn hêt. Nêu như ta làm thành tu trung thi một đòng là người Langsa phai thấy rõ ràng người Annam cũng biêt hùn hiệp cùng nhau mà làm nêu việc dặng, còn một đòng nữa là người Annam lại thấy bắt chước người Langsa cũng châng khô chi cho qua.

Vâ nếu như, mặc may, mà những người phu lá Langsa phai cần dùng lại trung nhâm quan viên, thi chắc là quan Toàn-quyền Ngai cũng sẵn lòng xét quâ tài nang rồi biêt cấp cho công ty Annam, ấy là một phương bảo hộ phò tri hay hơn hêt.

VĂN-CHƯƠNG

Littérature

Le Cid Corneille.

ACTE PREMIER

SCÈNE IV

Le comte, Don Diègue

Le comte

Efin vous l'emportez, et la faveur du roi

Vous élève en un rang qui n'était dû qu'à moi;

Il vous fait gouverneur du prince de Castille.

Le comte

Cette marque d'honneur qu'il met dans ma famille

Montre à tous qu'il est juste, et fait connaître assez.

Qu'il sait récompenser les services passés.

Le comte.

Pour grands que soient, ils sont ce que nous sommes.

Ils peuvent se tromper comme les autres hommes.

Et ce choix sera de prêve à tous les courtisans.

Qu'ils savent mal payer les services présents.

Don Diègue.

Ne parlons plus d'un choix dont votre esprit s'irrite.

La faveur l'a pu faire autant que le mérite,

Mais on doit ce respect au pouvoir absolu,

De n'examiner rien quand un roi l'avoue.

A l'honneur qu'il m'a fait ajoutez en un autre,

Joinsons d'un sacré no-nud ma maison à la votre.

Vous n'avez qu'une fille, et moi je n'ai qu'un fils;

Leur hymen ne peut nous rendre à jamais plus qu'amis:

Faites nous cette grâce et l'acceptez pour gendre.

Le comte.

A des partis plus haute ce beau fils doit

Et le nouvel éclat de votre dignité

Lui doit enfler le cœur d'une autre vanité

Exercez-la, Monsieur, et gouvernez le prince;

Montrez-lui comme il faut régir une province,

Faire trembler partout les peuples sous sa loi,

Remplir les bons d'amour et les chants d'effroi,

Joignez à ces vertus celles d'un capitaine;

Montrez-lui comme il faut s'endurer à la

peine,

Dans le métier de Mars se rendre sans égal,

Passer les jours entiers et les nuits à cheval,

Reposer tout armé, forcer une muraille;

Et ne devoir qu'soi le gain d'une bataille;

Instruisez-le d'exemple, et rendez le parfait,

Expliquant à ses Jeux vos leçons par l'effet,

peine.

Day làm sao dâng con dân phục tùng

Làm cho biền-dúc yêu vùi

Cho quâ bao nguyêc nghệ thi hải kinh

Day rõi day cõi cầm binh

Vâ sinh dâp sõi theh tinh châp não.

Cõi quyên tam lực luog thoao

Day cho xuâ chung công lao chờ mang

Day cõi nguya cho vring vâng

Ngay đem lung nguya võ trang luyen binh

Nghĩ ugor giáp châng Ha miinh

Phâ thành phâi day thi hinh cho tinh

Day sao quyết thắng mont minh

Day dâu tý thi giong minh hoai hoai

Day cho hoan tu toan tai

Day dâu biêu luyen nhâm tai phan ranh,

Tuồng le Cid Corneille

THỦ NHÚT

LÝ THỦ TƯ

Lu-Công — Đồng-De

(1) Lu-Công

Chung qui, Ngai phi truc ao.

Lâm thây hoang từ đương trào cách-ty,

Chúa công bõi chut tu-vi

Thang Ngai lên pham, pham thi xung ta.

Đồng-De

Vua ban danh vong nhà ta

Người người đều gọi vua là chí công

Như vây mới dâng mặt rồng

Công xua, vua thường một đong châng ly

Lu-Công

Dầu vua có lòn thi gi

Như ta một thê cõi khác thường

Lỗi làm như mọi người thường

Các quan hay nói thiց giong buồi nay

Thay đêu trach cõi này nay

Vua nào biết thường công nay cho vira.

Đồng-De

Việc này Ngai châng mây tra

Thôi thõi chõ nói dài dura ti gi.

Công tài sánh với tu-vi

Bõi đêu nhõi môi khác gi mà tung

Sõ là quyên cõi phai vung

Trên vua phan xuông trung cung đánh.

Hien vua danh vua thường dâng ranh.

Xin Ngai them giáp cho vua

Ngai môt gai tõi một tra

Xich thang cõt giong nhà Ngai nhà tội

Vi dai hai tê kêt doi

Bõi ta cõng thiết tinh bõi cõng tham

Xin Ngai nghỉ bài tri-ám

Một lõi vang dâng trâm lâu dài.

Lu-Công

Con Ngai lich-sự töt tai

Con ta hèn kém mây ai có mảng

Danh vong mới, hung hoang châng

Cang thêm vinh biền, chàng cõng kén nơi

Bâng quyên Ngai trô hét lõi

Bóng cung đay day cõi chán canh

Day dâu chán tri ân càn

Day làm sao dâng con dân phục tùng

Làm cho biền-dúc yêu vùi

Cho quâ bao nguyêc nghệ thi hải kinh

Day rõi day cõi cầm binh

Vâ sinh dâp sõi theh tinh châp não.

Cõi quyên tam lực luog thoao

Day cho xuâ chung công lao chờ mang

Day cõi nguya cho vring vâng

Ngay đem lung nguya võ trang luyen binh

Nghĩ ugor giáp châng Ha miinh

Phâ thành phâi day thi hinh cho tinh

Day sao quyết thắng mont minh

Day dâu tý thi giong minh hoai hoai

Day cho hoan tu toan tai

Day dâu biêu luyen nhâm tai phan ranh,

(Còn nřa)

Tâ-trung-Nghia, Trâvinh dịch nřm

(1) Lu-công khi mở miêng mà dâng tiêng chung-qui thi dâ tò ý gay-gắt rôi.

Thuốc gói chua vân hiệu GLOBE

AI AI CÙNG UA VÌ NÓ THƠM ĐIỆU

Có một minh hâng Denis Frères trú

thuốc này mà thôi.

THÔNG BÁO

(Informations)

DÔNG-DƯƠNG

(Indochine française)

Nam-Ký

GIÁ BẠC VÀ GIÁ LÚA

Gia bạc kho nhà-nước... 4\$ 10

Gia lúa, tạ 68 kil. chở tới nhà máy Chợ-lòn (bao trả lại): 2\$10 tới 2\$15.

Sài-gòn

Quan Toàn quyền Sarraut lãnh chure khâm-mạng Đồng-Đương

Trich lục « Quan-báo » Đại-pháp ngày 16 mai 1917.— Đức Giám-quốc công hòa dân-quốc Langsa.

Chi dù :

Khoản thu nhứt. — Cù ông Sarraut

(Albert) toàn-quys
Khô-hoa
Thoury
danh tro
dân-quốc
Thoury

(Linh) Vira dâng
linh và
được ô
Nhân
cũng là
một t
người t
lâm hàn
10 Lin
tới th
không x
thông
nhưng
mà ôm
thoury
trò vè
Tâ
là mõi t
nhà-thu
ngi ch
thi sè p
nhâ-thu
của qua
quyền

(Qua) n
người s
trên q
chan-tr
xem tr
thể tr
võ v
an. Nh
ay n
ay

(Tân) H
lên N
trên t
trên á
vua Cao
Rõi lă
lâm lă
xâo Qu
sir vâ
sâ vâng
sâ dâ
sang n
chu th
bang, E
ngâ Ch

(Ngô) T
Toàn d
công B
sau

Hiện
người

Một s
mây tr
Avril v
về cù
giặc. L

Còn
công vi
Bòi v
và 26

Có m
dâng th
trân.

Sau

nay lă
này ch
chân h

may mi

Huy
chú d

(Albert) sung chử khâm-mạng Đông-thống toàn-quyền Đông-dương.

Khoán thứ nhì. — Quan Thuộc-dia bộ Thượng-thứ lanh thi hành chỉ dụ này, sẽ ăn hành trong « quan-bảo » Đại-pha-phong hòa dân-quốc và quan-bao của quan Thuộc-dia bộ Thượng-thứ.

Lam tại Paris ngày 15 mai 1917.
R. POINCARÉ.

Linh và thợ Annam ở Pháp về. — Vua dày-chinh-phu bên Pháp có thể làm việc được ở bến ấy hoặc là từ giao-kéo đến bến.

Những người ấy đã sang giáp nhà-nước kèc cũng là cõi công. Quan-Thống-đốc Nam-kỳ mõi dài-nghị-dịnh để trông nom cho những người ta-tê vè ấy. Nghị-dịnh ấy đang tóm tắt lam hai khoản như sau này :

1° Linh tặc. — Tất cả phùng linh, khi vè tới đây, sẽ dem trinh hòi-dòng thải-linh để khâm xem có thè làm việc binh tai đại hay không. Hỏi-dòng xéh hõi người nào có thè làm dure thi cho nghỉ dure sicc 30 ngày, chả có ngời nào không có thè làm dure thi mõi thèi vè quânn. Nhưng mà-nước lại muốn cho những ngời ấy được thiệt khõe mạnh trước khe vè tới nhà. Vày quan Thống-đốc Nam-kỳ định rằng, khi nào những người ấy không thuộc vè quan binh, thì sẽ cho vào nhà thương tinh minh mà chay-mau. Nếu vè những người khõe có thè làm dure việc, nêu mõi ôm vén thi sẽ được chia-benh ở nhà-thuong tinh minh doen khe khõe mạnh mõi trê vè giao-quyền.

2° Thợ. — Nêu những thợ mõi bay là mõi nhục thi cũng như linh-tặc, sẽ chò vào nhà-thuong tinh minh chia cho thiệt khõe mõi chè vè nhà. Nếu không phai chia chay thi sẽ phải bài vè. Ma những người da-u vào nhà-thuong các tinh như vè dà cõi hòi-dòng quan Toan-quyền đã đặt ra để trông gom quyền lợi cho các hang thay.

Như vè nhà-nước có lõng hòn dñh riêng ngời sang giúp qui-quê lõm. Ngày 30 jun trõc quan Thống-đốc Nam-kỳ livat lai cõi chau-tri cho các quan tham hõi chủ tinh xem trong tinh hõi cõi những công việc gi cõi thèi để dành cho những lính hoặc họ muôn trê vè quânn đe chia họ cõi công việc lõm an. Nhà-nước lại định trả cõi cho những ngời ấy sun-thêe nam nõa.

Quan Toan-quyền di Namvan. — Hôm thứ hai 13 aout quan Toan-quyền di tên Namvan vieng chau-thanh và chui thien trên ây. Nhén dip lè chán niêu sinh nhurt vua Cao-man ngái den vieng vua mà chia tho. Rõi lam lè khanh ha duong me song Namvan, lam lè binh ca-nha bao-sanh, nha truong ki xão. Quan Toan-quyền lai di vè quan khâm-sři vang các hat tim mă xem vè lam dure sa-thè náo, dâng tinh với quan khâm-sři qua sang nam sõi khởi công bõn do tu kiêu bõ lõ cho thanh hinh. Ngai cing vieng ñanh Battambang, Kampot và Takeo, khe di vè thi ngái di ngã Chau-doc.

Người Annam ở trân tiễn. — Phu Toan-quyền mới tiếp đang một cái thư của công Boce là người di trân vè, kẽ chuyện như sau đây :

Hiện nay tại mõi đồng có hai đội quân người Annam, đóng hinh-tien-phuong.

Mỗi đội dã xáp chiến cách mõi bao trong mõi trân to ờ hõi-bang Aisne hôm tháng Avril và Mai, lanh Annam được lời khen ngời vè cái tài riêng rinh rập tham thính tinh hinh giac. Lại giờ ngõe bắn súng lién thinh.

Còn đội thứ nhì cũng ờ ta Aisne làm công việc sau trân dưới đam mõi trai pha. Đội quân này được tặng một công binh bai vè 26 chiến công bai.

Có một đội nữa cõi vè hõi Dong-duong, làm dày thép nói. Bọn ấy đang tập luyện dâng ra trân.

Sau hêt cõi mõi đội khác 1700 ngõe Annam làm xe-hõi ờ các trai Marne. Các ngõe này ch්i đóng xe-hõi mõi và làm việc chính chán hàn hõi.

Về sức lực, tài tri, sự ăn mặc thay đều may mǎng thõa da.

Hùy 300 cây vãi. — Có một ngõe các ch්i dùng nước thuốc độc mà hùy 300 cây vãi cua ngõe thư nhõm kia ờ đường Gô.

công. Sry thiệt hại ấy phòng định đến 1.400 người bao. Linh đang tập nõi người các ch්i ấy.

Bí danh. — Hôm ngày 12 aout lõi 8 giờ tôi có thầy kia làm việc dinh thựng-tho hõi qua trường day thợ lam mây, lõi di ngã dure Chaigneu có một ngõe. Annam xip lai dám thay ấy mõi cây sét ở phia sau ôt. Người ta dem lại nhà, thương thí di bõ rôi chờ vè nhà. Linh đang tập nõi tên duon hõi ấy. Thầy kia nón không hiểu tại sao hi dám như vây.

Thúđumot

Bánh lõn. — Hôm ngày 13 aout, một đám người chơi đá cùa thi đấu gãy nhau đến sanh su đánh lõn.

Ban đầu chơi thử tẽ cá với nhau con nõi an con nõi thu, lõn lõn bén nhau thua bén kia rồi một lõn bén kia lõn thua bén no, thinh linh sanh su bát bát hõi đang cái nhau rõ ràng.

Cop vò lõng. — Hôm ngày 23 juillet ở lõng An-thanh-nhi, thiêu hõi rõn rõt se hái hêt sirc, vi ngõe nõi cõi cop vò lõng giết chết mõi ba già, chung mây ngai lõi nhai sống tên Nguyen-van-Dai 16 tuoi.

Ngày 23 juillet, khi gấp dâng thay bà gi bì cop hõi hái cõi đầu tõi ngõe con lai khõe dure mõi, thi người ta dem thay đến công-sõ. Ba già này ở mõi nhà vòi thông canh trưởng nam tại cõi-la Bouy, ban dêm thang con bá ra di tieu tien ngoai hõi, xong rồi vò dông dure lai. Mõi cháp bà già cung ra di tieu tien.

Thinh linh lõi lèn mõi tiếng rõ nõi thinh. Ngõe con dày thấp đang di roi coi ngoai sán thi thay lõi chon cop vòi quanh chõ me mõi ngoi, trong tri hiêu, me bi cop cõi dõi ri, va hõi là lõng lõn các ngõe xóm dêng nghe rõ tieu tien ngoai hõi, xong rồi vò dông dure lai. Mõi cháp bà già cung ra di tieu tien.

Truong Thai-y-vien nay đặt thêm ra hai hang tien luong để cấp cho hai ngõe hoc-tro Khach cõi hõi tot-nghiep vè truong Thai-y-vien.

Truong Thai-y-vien nay đặt thêm ra hai hang tien luong để cấp cho hai ngõe hoc-tro Khach cõi hõi tot-nghiep khuy-quan-y-vien de Thi-en-Tsin) de hoc thiet hanh them mõi nam vè truong Thai-y-vien Hanoi. Hai hang tien luong ấy sẽ cấp cho hai ngõe hoc-tro nõi co giay quan Tong-lanh-su Phap vè Thi-en-tan cõi cho.

Thi-hieu luong này chi dẽ chì tiêu vè các khoán sau này :

Thanh-hoa	9.959\$00
Vinh	7.569 20
Ha-tinh	2.768 40
Dong-hoi	1.755 60
Quang-tri	88 40
Thira-thien	3.727 20
Faifo	2.384 00
Quang-ngai	3.086 00
Nha-trang	97 60
Qui-nhao	3.314 00
Đai-tý Song-cuu	326 40
Phan-thiet	80 00
Cong-lä	35.385 80

Như vè dù biết rằng người minh ờ trong Trung-ty sang bén Phap nhoi that. Ma nhà-nước cõi biêt thuong ma giäm di bõi nhiêu tien thieu cho những lõng áy.

Đat vien di mo bia cua Dirc Dong-khanh. — Hôm ngày 19 jun rõ rât nhâm ngay mõi 1 tháng 5 annam Dirc-vua Khai-Dinh làm lõi dung tam da ky-niệm tien-vuong Dong-khanh.

Sõi moi hõi-tang, các ông Hoàng và cả thuong-ty van võ, mặc dai-phuc mà di den chua-ton ờ kẽ can Lâng-tien-dõ. Các quan thay phien, nhau lam lè cung le cho vong hon các tien-de vè dót những phang-to. Lé nhạc sau hêt đe cầu xin các vong hon nhập võ chùa làm xong, thi có một ông Hoang doc lõi tiếng những ch්i thích trong đó, thiêun ha nin lõng mà nghe.

Ai mà khõe biết Dirc Dong-khanh là người bạn hữu thiết của nõi Phap. Ngai võn va nói vè phản ngõe Langsa bén Dong-duong. Ngai ham mõi việc chuyên-mõi cách-tri các ngõe thông-ngoan thường phiêu dịch cho ngõe nghe các sách vò chuyên nước Phap.

Nam-van

Măng lè sauh nhut Vua. — Nhén dip lè chau-niêu sinh nhut (78 tuoi) đức Vua Sisowath ra ngõe ngai vang mà tiếp quan Toan-quyen, quan Kham-sři vè các viên quan tay ty van ly võ các ông thuộc dân ngõe đất Cao-man. Chiều ngày 15. 10 giờ rưỡi đơn bà Caomieu mõa bõng tai den Vua. Cõi mõi các viên quan Tay-Nam den du xem cuoc múa rãm này.

Bắc-Kỷ

Thi-le cho ngõe Trung-hoa vèo học Truong-thuoc. — Nghi-dinh ngày 8 juillet vèi rõi dat thèi lè chia ngõe Trung-hoa vèo học Truong-thuoc ờ Hanoi như sau này.

Từ ngày 1° October 1917 trõ di, hoc trõ Trung-hoa duoy vèo hoc Dong-duong

Thái-y-vien theo nhu ngach của ngõe ngoai que. Sõi hoc-trò vèi thèi quan Toan-quyen sẽ tuy theo soi tieu-mă dinh.

Hoc-trò Khach sẽ được mõi an và được ờ tai truong hoc không phai iien.

Nhung hoc-trò cõi gõi hõi vang mà co giay rieng của các quan lanh-su Phap nhoi thiet chi cho thi se được tien luong theo nõi khoan 14-nghinh-dinh ngay 29 decembre 1913.

Các don xin vèo hoc thi phai do quan-cai-tri hoặc quan-dõc-lý, các tinh de lèn quan thu hõi các xir, hoặc là do các quan lanh-su Phap & Viêt.

Đon xin ay thi quan thu-hiên các xir se gõi ngay vèi quan-dõc-hoc truong Thai-y-vien vèi dinh theo các giay nhoi thiet tinh hanh, giòi tu ca hoc hoc-trò the nao, rồi quan-dõc truong Thai-y-vien se làm nhoi-dinh cho vèo hoc.

Ngõe nõi duoc thi quan cai-tri hoặc biết ngay vèi quan-dõc-hoc truong Thai-y-vien vèi dinh theo các giay nhoi thiet tinh hanh, giòi tu ca hoc hoc-trò the nao, rồi quan-dõc truong Thai-y-vien se làm nhoi-dinh cho vèo hoc.

Nhung hoc-trò truor khi vèi hoc thiet phai

biet du tieng Tay, không thi se phải bài vèi hoac là lai phai di hoc thien luong tiếng Tay ờ

trong mõi truong nõi tai Hanoi, theo nhu thèi lèi của quan-dõc truong Thai-y-vien se tuy liêu nõi dinh sau.

Khi hoc-het hõi thi vèi thi tot-nghiep thi hoc-trò se được bâng-cáp nhận vèi

hoc-thien tot-nghiep vèi truong Thai-y-vien.

Truong Thai-y-vien nay đặt thêm ra hai

hang tien luong để cấp cho hai ngõe hoc-tro

Khach cõi hõi tot-nghiep khuy-quan-y-vien

de Thi-en-Tsin) de hoc thiet hanh them mõi

nam vèi truong Thai-y-vien Hanoi. Hai hang

tien luong ấy sẽ cấp cho hai ngõe hoc-tro

nõi co giay quan Tong-lanh-su Phap vèi

Thi-en-tan cõi cho.

Thi-hieu luong này chi dẽ chì tiêu vèi

các khoán sau này :

1. Bi-ti hang nha vira di vira vè, 4r

Thien-tan den Hanoi. 2. Luu-hoc tai nha-truong.

3. Luong mo thang 30 dong

lai dat ra hai mon tien nõi cung theo

nhu thèi lèi da kẽ ờ trên ay de cấp cho hai

ngõe hoc-trò. Khach đã hoc tot-nghiep vèi truong-thuoc nha thuong Phap vèi Quảng-dong.

Cac ché gian hung. — Họ đón rắng ngoai đặc-ký các ché bán vang thi bày ra cách cản lõi giõi lõm, Thưởng dung cản zách mă cản. Cái đón cản lõm bằng xương, hoặc bằng ngà, ờ trong lõm bằng khéo, mõc ruột cái lõm bằng áy thiết khéo, mõc rõi, mõi đõ thủy (Mercur) vèi trong bón bón song không đến nõi mà dày trâm đầu. Khi ai đến mua vàng, cõi giá vira xong, dem ra cản, họ đưa cái cản ra thi coi đều dâng như thường, bèn lấy vàng đẽ vào dia mà dich lõi kia thi để trái cản; nó để cho phía vàng có hơi giõc, thi tự nhiên thèi ở trong đón cản nó chay xuồng mà thêm sự nặng vè phía vàng. Ay là cản bón cho người ta, còn họ cần mõi mua lại, thi họнич cái cản cho thay nó chay vèi bón trái cản, tự nhiên họ lời được vè mõi đõ.

Cac ché ở Bắc-kỷ khôn lạnh như vậy, tướng các ché ở Saigon cũng chẳng kém hơn đâu. (Hãy coi chéng lây).

Minh-cuong. — **Banh nhau voi gau.** — Cõi một ngõe Mán vèi một khõe súng hõm-mai vèi một con dao vòi riring, đèn một cái hang vào ngõi mat. Ở trong hang có một con gau con dương ngõ mõi, ngõi Mán bắt lõi xác vè, nhưng mõi rôi khõi cửa hang thi gáp con gau me gõm hêt chay lai. Ngõi Mán quâng con gau con xuồng dát nap súng bón lién. Con gau me bi thương xong lai. Ngõi Mán phải bõ súng mà chém con gau đút được mõi tai. Con gau nhảy lên, ngõi Mán trung được, chém cho phát nõi thi trùng vào chay sau. Con gau nõi ngay ra, kêu rõ ràng, tuy bi vit thuong ma nõi hõi chay chay dâng lai. Lõn nõi ngõi Mán dâng vèng vèi chém mõi phát nõi thi vòi tan daon gau ra.

Ngõi Mán lai bắt con gau con dem vè, trong lõng aai nõi đều mừng rõ mà reo lên. Hiện con gau con vẫn còn sống và nõi bón gau đõ quen rõ.

Naminh

Tau dung. — Hôm ngày mõi 5 aout, chiếc xá-lúp Clémence của hàng u. c. i. dung chiếc xá-lúp Dong-khanh của hàng Bách-thai-Buri. Coi bộ cõi thiết hai to.

Vinh

Xe hoi can chet. — Tai Vinh có người tên Phạm-Kinh bi xe hoi của một ông Tây cõi, vèt tích nõi quá nõi phải chet. Người ta nói lõi là tại ngõi chet.

— Ở Hải-phong, vèch nhà giay thép mời xay vùi ngõ xuõng ờ hai ngõe làm công bi thuong nõi. Trước khi xây ra việc ây, người ta co làm đơn kêu nõi rằng vèch ây khõe được chay, song sở Tao-tac chay nghe và nói rằng vèch ây đã có tay thợ trõng nom ký lưỡng rồi.

— Từ ngày chúng ông hút thuốc hiệu HONGROISES, thi chúng ông bỏ không hút điếu-binh nữa!

TRUYỀN TIN

Quân Đốc-lý thành phố Saigon mới tiếp đồng số bạc 40 đồng của M. Nguyễn-vân-Báu gửi đến, xin trả lại dùm cho hội Hỗn-tháp-tr. Lại có gửi theo một cái thư nói rằng dùng số bạc ấy để tống trang hậu cung nhà nước Langsa về sự nhơn từ và tình thương yêu của Nhà-nước hằng xin với con dân.

CUỘC LỄ TẠI PREY-VEN

Cuộc lễ lớn làm phước cho trong bộ cứu giúp những người bị thương vát bên Mẫu-quốc có ông Vua và Quản Khâm-hàu lật hật Cao-mèn đứng chứng sự và cuộc chơi lè nây.

NGÀY 2-3 THÁNG CHIN
LANGSA 1917 NAM NGÀY 15-16 VÀ 17
THÁNG BÁY ANNAM

Có hát râm Cao-mèn.—Hát bài Annam.
Hát Triều-châu.—Hát bóng.
Đua ghe. Vật lộn.—Thi-vò
và nhiều thứ chơi vui nưa.

CIGARETTES DIVA

Thuốc điếu hiệu là Cigarettes Diva là thuốc tốt hơn hết, hút nó đã không khô, cũ, và khai mang sự bình hoan, vì thuốc này không có nhara như các thuốc khác, khái mờ thơm và đậm.

Mỗi gói thuốc này đều có đế một cái hình chép rải khéo và rái dẹp đế, mà lại trong nhiều gói có đế một cái giấy Ban-Thưởng (Bon-Prime) lồng tổng hoa một cái đồng-hà, hoặc một hộp khăn mochoira, hoặc một sợi giây lung hay là một cây đũa vấn ván. Như ai dùng những giây ấy, thì hãy đem tới hàng A. et E. Mazet mòn bớt số 10 đường Paul Blanchy, Saigon giài lanh thường, bằng ai ở xài rồi không dặng, thi gói thô và miếng giây mình đang cho ông xé gởi món đồ của mình dặng đó lập tức.

Có bán trong các tiệm bán đồ tạp vật

TÔI KHÔNG ĐỐI BỰNG !

Ấy là câu thường thiên hạ hằng nghe nói trong lúc gần ngồi bàn mà dùng với друг đồng bồ đồng khi-lực mình đã hao hao trong con lúp lung.

Trong lúc nóng nực

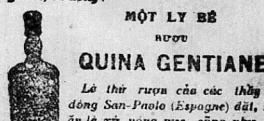
Nền Chur-lon muốn ăn uống lực bạo thường thi chí khái dùng những ruya khai vi dụn ra giài (apéritif frélate) và cùnhu khai tuy tên ruit hau nay ché kệ trung môi đổi kíi hau, đặc dàn cảng có bún thi ruya ấy, hê thường uống với thi lòn lòn ruya ấy làm tiền tìn niêm dịch (la maquise) trong bao tu rời lòn lòn nô lâm cho mình thực bết tri kíi vi.

Vi sao vậy?

Trước một khắc đồng hồ khi ngồi bàn mà dùng cơm thi chẳng nên uống thứ ruya gí két, cứ uống :

MỘT LY BÊ

như

QUINA GENTIANE

Là thứ rượu của các thằng tu đồng San-Polo (Espagne) đét, xít ôi là xe nong nực, cũng như xe Đồng-tang tu đáy. Rượu này kèm bắc các thứ thảo mộc tinh bột rất có danh tên thuốc là :

QUINQUINA và GENTIANE

Mà các thằng tu ôi dảng cối đồng bột-hà mè góm vi động làm cho đê uống, mài lợ thanh thoả, đầu cho ai mà hay khen tạ eung chẳng ché đồng.

Phải nài

với tiêm minh mìn cái hiện dám trên eo như vay :

Nhà MAZET

đường Paul Blanchy, mòn bát số 10, Saigon, với tiếng thắc mà coi, thiệt quá như lời tôi nói chẳng sai.

Có bán trong các tiệm hàng-xén.

NGÀY 2 THÁNG CHIN LANGSA

Chín giờ sớm mai :
Cuộn xô sô lớn tại PREY-VENG.

Hai giờ trưa :
Khánh túu nhà hội PREY-VENG.

TIẾU ĐÀM

Rò bụng thay không một chữ gi

Có một thày đéo kia, học mới leu nhem được năm ba chín, ngồi đâu cũng liên lúu như Ông Thánh — thân sống, tai dót-dập không biế, tướng là một ulà pâu-tu giòng.

Năm nọ có khoa thi, thày ta ngày đêm lo lắng, ăn không ngon, ngủ không yên, vì nó thay vén hôi rác :

— Chú làm văn có khó bằng dồn bà đê không ?
— Ỳ, khó hơu nhiêu lâm,
— Sao mà khó đú vây ?
— Dồn bà đê còn rặn ra đưọc, chớ ta làm văn iận mài nó cũng không ra !

Có một ông thầy thuốc, chuyên nghề bán thuốc ngái mè, nhơn khi di chơi hứa, có người lại mua thuốc, vợ lấy ra hán, liễn theo người ta đi, sau chông vế mảng rảng :

— Sao mày dám theo người ta hả ?
— Không vây ai biết ngài của minh hay.

Xoài

CHỦ VỊ ĐA GÓI BẠC

Bốn quán lúu làm cám on chư vị kẽ ra sau này, vì có long lúu gói mandat bạc trả tiền mua nhuy-trinh cho bốn quán; ấy là sự giúp cho bốn quán mà ôi đều ưu ái, mờ mang cuoc vén minh.

số phát abutribus

mandat

7 B. et D. T. v. A. Biensha	6500 001 978
2364 19.1 T. Omon	10 017 087
3620 village Tân Bìn Chánh	5 026 116
4257 village Dong Dong Phuong	4 107 296
6074 Ng. X. Sade.	4 031 140
8066 D. D. T. Luenib.	6 011 772
140 Abé Ch. Quang tri.	4 107 750
8120 T. q. T. Trang Lang	4 041 860
4515 T. b. D. Longxuyen	6 028 561
2513 L. ng. V. Cañio.	4 019 768
5091 L. ng. V. Myho.	4 032 688
6541 Ca The Saigon.	4 hac mat

Thuốc điếu hiệu GLOBE

Hút không hề khô cát

Có một minh hăng Denis Frères trứ thuốc này mà thôi.

ATELIER de GRAVURE sur MÉTAUX & MARBRES

En tous genres
Plaques, Ed. Cuivre, etc.
ATELIER DE GRAVURE SUR METAL & MARBRE
NG.CHI-HOA
GRAVEUR
ADMIRAL-DUPRE SAIGON

Kính trình chư quý vị tôi có lập TIỆM KHÁC CON DẦU ĐỒNG VÀ MÙ THUNG (TIMBRE CUIVRE ET CAOUTCHOUC) bằng đồng, chạm mạ bá dà cầm thạch đê mả (pierrres tombales), có dù thiêc con dấu la. Quý khách muốn dùng kiêu nào xin gởi thư cho tôi tôi sẽ gởi catalogue cho, coi vứa kiêu nào tôi hét lòng làm cho vira ý và tính giá thiệt rẻ, tôi rất đợi ơn vui công.

NGUYỄN - CHÍ - HÒA
GRAVEUR
42, Rue Amiral-Dupré. — SAIGON

Rượu TONI-KOLA SECRETAT là rượu rất bùi hơn các thứ rượu bùi khác, bùi nước dâu vào thì thành thứ rượu rất vui se sanh.

Hãy dắt bao hứa thiết minh một ly
TONI KOLA
Mình hảng DENIS frères trứ mà thôi.

Nhà DENIS frères tại Saigon, rao riêng, cho các ban hàng rằng: Các thứ rượu cháo của hàng rất kỳ cung. Hàng sảng lòng gõi bùi giã và nấu rượu cho khò khèu là phải có xin thi đắng.

ĐỒNG ÂM TỰ-VÌ

Có phu thêm những chữ
không phải đồng âm mà khò viet

Dictionnaire des Homonymes annamites

Accompagné d'un apprendice
comportant tous les mots difficiles à écrire
par NGUYỄN VĂN MAI
Professeur d'Annam au Collège Chasseloup-Laubat
Membre du Comité de Perfectionnement de l'Enseignement indigène en Cochinchine

Trong sách này có dùi những chữ khó viết, hoặc chữ Đồng âm cùng chữ không, nhằm Đồng âm, mà phải viết đổi hòi hay là dấu ngã, hoặc viết đê hay là gò trước e hay là t, có g hay là không g ở sau.

Nhòn có lúp chau thi của quan Đốc học chánh, ngày 31 tháng 10, 1916, dạy rằng: *Bei-each khoa thi tái đây, thi trong những bài hạch về tiếng annam quan giám lão châm vở hết sicc nghiêm*. Vày nên tôi ngay đón bôn này, ngô hàn giúp các trò viết chữ quốc ngữ cho trùng theo Tu-diên Genibrel và Paulus Giua. Hết cùi nghĩ ngay ché nào, lát quyền này ra mà coi, thi viết không sai.

Bán tại tiệm Quynh-MY, 20, rue Amiral Courbet (Chợ Bến thành mới), và các nhà in và bán sách Annam tại Saigon.

Giá : 0 \$ 40

Tại nhà in ông F.-B. SCHNEIDER
1, Boulevard Norodom. — SAIGON

MIMP-VĂN-KIỀU, ông P. Truong-Vinh-Xy
in lại số:
Khảng hinh 1 \$ 50 | Cò mồi 2 \$ 00 | Tiền gửi 6 \$ 10

THUỐC LÁ VĂN RỒI HIỆU JOB

là một hiệu thuốc tốt nhất. Những người ghen ghét thuốc mà muôn giờ vệ sinh, khói hư phổi, không ráo cổ họng, thì nên dùng thuốc hiệu áy mà thôi. Vì thuốc này có các quan chuyên-môn thi đỗ ở những đại-học đương ra, đứng đặc-biệt việc chè thuốc. Duy chỉ có thuốc hiệu này vẫn bằng giấy JOB thật hiệu, thì không iệu thuốc nào bằng hiệu áy cả.

THẬT GIẤY VĂN THUỐC LÁ-HIỆU

JOB

Công ty JOB
được thành lập năm 1881
tại Paris, Pháp.
Đến năm 1888 đã có
62 lần được đánh Ngôi-hàng

Chủ lâm trung báu là : Ông Pierre BARDOU nổi nghiệp
Lãnh trung báu tại BOY LANDRY | Ông Pierre BARDOU nổi nghiệp
Đóng-dương là Ông J.Z. Pauthac | Ông Pierre BARDOU nổi nghiệp
Hoàn-kien ngay gốc Địa Ha-nội.

Bản lái & các hiệu thuốc-lá hoàn cầu.

Ai là chẳng biết Giấy văn thuốc
lá JOB, là hiệu giấy tờ nhất
Giấy cháy được hết không có tàn
giấy thật nhỏ thơ, mà chè theo
phép vệ-sanh rất cẩn mực.

Xưa nay kể dà hàng nghìn người
lâm mạo giấy JOB, vì giấy JOB
là giấy tờ nhất trong thế giới,
nhưng bón-hiệu đã thua các tòa
án, đã nghĩ xử trọng phạt các nhà
lâm mạo rồi.

VĨY HŨT THUỐC HIỆU JOB

là bảo thủ nho khát
và lại là rảnh mài thuốc ngọt.

Nhất là trong xit Nam-ký. — Ít người nói
rằng sự nóng bức và quan hệ. Thiệt
đã sự nóng bức nó chẳng làm cho mình đau
đớn thời kỳ, song có nhiều người vì nó
mà mệt mỏi trở nên loai-doa, ăn uống
không chúng, tiêu hóa chậm chạp. Tí vị
thường bình hoặc ăn ngủ không toại thưa
chỉ.

Hãy uống một hai húng Pilules Pink
trong bữa cơm, lúc trời nóng bức, thì vật
thực sẽ dang tiều hóa mau le luon luon.
Hoàn Pilules Pink là một thứ thuốc khai
vị làm cho mau tiêu hóa vật thực và bồ
đào bô, giúp cho ngũ tạng lục phủ thanh
vượng động trừ cái chứng loai-doa, met
mỗi.

PILULES PINK
(Bồ đào linh đơn)

Trong các tiệm thuốc có bán, có trù
kiểm thuốc của ông de MARIE et LAURENS
Pharmacie de Normale, Saigon.

Mỗi hộp giá là 3 quan 50 : 6 húp 17 quan 50.

CÓ MỘT THỦ NÀY MÀ THỎI
(H. nồng a que lat)

Có một thứ rượu Rhum mania
nhắng hay trứ bình rét, nồng lạnh hay
lạnh cho tí vị, tiêu tan hay trứ bình
gắn nhưn và thiên thời. Rượu này
rất dễ đánh, thiên hạ rất chung
và lợi lết hơn các thứ rượu Rhum
khác.

Hay coi cho kín kẽ làm thứ giò
và phải nén cho phái cái ve có dán
nhân trống như hình kiêu dinh một
bên dày.

Đó là tại các tiệm bán đồ tạp vặt
để cigarion.

LỜI RAO

AT QUÁN LỤC-TÍNH-TÂN-VĂN.
1° Ngõ-hẹp 1916 thiệt giá 0 \$ 20
(không phải 0 \$ 40).

2° Tiễn-căn-báo-hậu thứ 8. 0 30
3° Tuồng Lục-văn-Tiễn ... 0 30

Thứ rượu này hay bồ
nguyên khí.
Trữ hàn nhiệt,
Thêm súc cho trai
tráng.
Bờn ông và đòn bà.
Lâm cho thân thể ngũ
tạng lục phủ thanh.
Giúp cho mau có con.
Cách dọn rượu thuốc
này là làm cho trô
nén một mẩu thuốc
nhứt hạng, tuy có
dùng Quinquina làm
cốt mắc dầu, chớ
rượu này là một múa
khai vị.

Uống nó rất thanh tao,
Mau thấy hiệu nghiệm
hơn các thứ thuốc
khác.

KHÁ KÝ

Muốn cho khỏi lâm lao mà thiết hại cho
chir qui khách thi hằng Dubonnet rao cho
ai này hiểu rằng: Rượu hiệu Dubonnet này
là rượu bồ nguyên khí, có dung-thu Quin-
quina làm cho Hăng thay mặt cho bô
kêu tại Nam-ký, và Bắc-ky, và Cao-man là

Hàng BERTHET, CHARRIÈRE và CÔNG-TY
đường Kinh-lấp, mèo bài số 68, SAIGON

Thuốc diệu hiệu này Bao xanh,
đã to mà lợt vẫn chặt. — Có dàn
chồng, một rêt giấy trắng
ngoài bao. — Hết nó thi
được toại chí
tiêu diệu
khoái lạc.
Hiệu thuốc
này là một
hiệu rất hén,
ma qui thấy
cũng phải
tranh.

Hàng BERTHET, CHARRIÈRE và CÔNG-TY
đường Kinh-lấp, mèo bài
số 68, SAIGON

HÀNG BẢN RƯỢU HIỆU

DENIS FRÈRES

LẬP RA TỪ NĂM 1862 + + NHÀ NGÀNH TẠI
HAIPHONG, BORDEAUX,
SAIGON, HANOI

Hàng DENIS FRÈRES trừ savon hiệu « Bonne
Mère » là thứ sà-bon lót hèn kêt các thứ khác.

Còn ai ua dùng thứ rượu bồ, thường gọi là Quinquina
thì hãy mua thứ rượu sau này:

Một là « Toni Kola Seerestat ».

Hai là : Saint Raphaël Ducos.

Hàng này cũng có bản tú xác tốt và chắc kẽm, hiệu là từ
« Dubois Oudin ».

Còn ai hay hút thuốc Cigares thì mua thứ Cigares El
Conde thi là sẽ ua nó vi giá đà rẽ mà lại mùi nó ngon
ngọt nứa.

Hàng này có bản dù thứ rượu tốt xin kể sau này:

Rượu chác trắng và chác đỏ trong thùng và chiếc ra ve.

Rượu Champagnes : Vve Clicquot-Ponsardin.

Roederer.

Moët et Chandon.

Rượu Tisane de Champagne supérieure: B. et S. Perrier.

Rượu Tisane extra : Marquis de Bergey.

Hàng này cũng có bản thuốc gói và thuốc ván roi hiệu
Le Globe và giày hút thuốc kêu là « Nil » có thứ rượu
kêu là : vieille Eau-de-vie Dejean, Rhum Negrita.

Liqueurs và cognacs Marie Brizard, và Roger.

Bière Gruber và Bière Lorraine. Rượu Madère,
Malaga và Muscat de Frontignan Rivoire.

Có bàn máy viết hiệu Remington và các thứ đồ
phụ tung.

Cũng có trữ các thứ hộp quét Đông-Dương, và ngoài
Bến-thủy, gần Annam và đòng quét Hanoi (Tonkin) nữa.

Ai muốn hỏi giá thi viết thư như vậy.

Maison DENIS FRÈRES, SAIGON

Có Một Minh Nha Nay có quyền

THAY MẶT CHO NHÀ ĐỨC SỨNG VÀ LÀM XE MÁY

TẠI THÀNH St-Étienne

Mà thôi

Có Bản SỨNG
đủ thứ và đủ kiều. Bì
THUỐC, BẠN, XE-MÁY, ĐÔNG-HỒ
và đồ NỮ-TRANG. Bé đã tốt lại giá rẻ
Lục-Châu muốn mua vật chỉ xin đỗ theo đây
M. F. MICHEL, CAFFORT Successeur, 36 rue Catinat. — SAIGON.

TRỊ KHÔNG NGỦ VÀ ĐAU MÌNH

Người ta ngủ không được là tai da lo, lâm chấn buồn rầu, làm ác cát nhọc quá khứ hay là làm sách viết dài mà để tri sự nguy hiểm, cũng tại hay cảm xúc đồng thời quá mức, hoặc bị hao tài tốn của, bị mẩy cảm có áy náy mà không đỡ được tri tai làm cho mang sống mâu vương vẫn nhiều bệnh nặng nề bởi nó cản cốt tiêu tuy mà ra.

Hết ngủ không được thì cũng như tôi không ra phép trường, mà ngủ không ngon giấc thì lại càng không đỡ hơn nữa. Hết ngủ thất thường có bởi hay chiếm bị thi kinh sớm mai thức dậy mình mẩy và mệt cẳng như bị bầm xé vây, nhức đầu nhức óc, buồn bã ngồi bì sì, lại nhảm công ám chuyện làm, như không sống thuốc đê vây hoai sau chắc phải ra điên.

Các người có những bệnh nói trên đây phải mua thuốc hiệu « La Neurilnase » mà uống.

Thuốc Neurilnase này làm cho ngủ êm và bù súc lực làm cho dễ ăn dễ ở với đời, tri khỏe ra minh mẫn là thường.

Uống nó và hai ấy là bài thuốc thần hiệu của các học sinh kia tại sở thuốc-thứ-vật thành Paris bày chế ra. Uống trước mà ngứa bình thi hay hoa là dễ lúc vướng mang rồi mới uống.

Thuốc hiệu « NEURINASE » trứ tại Saigon: tiệm thuốc thương-dùng G. RENOUX và De MARI & LAURENS và tại THIẾT-NHIỆM-SỞ thành Paris số 2 đường Débarcadère.

RƯỢU THUỐC HIỆU LÀ
QUINA GENTIANE

Cửa Tu viện Saint-Paul bảo chế.

Là một thứ rượu bồ lâm cho con người đang trưởng thư. Những người nào muốn dùng trưởng thư và chẳng khi nào uống mang bình hoan chí, thì phải dùng thứ rượu Quina Gentiane này mỗi ngày 1 ly nhỏ trước khi ăn cơm.

Thứ rượu bồ nág bảo chế đã đăng ký năm 1861 bởi ông Don Manoel là thày tu tại Abbaye de Saint-Paolo viễn.

Trong cả hoàn cầu đều dùng nó và cách dùng nó đúng nó màшиб bình aong. Nhưng là các xứng nang nate thi hay dùng nó.

Có bán trong các tiệm hàng xén.

NHƯỢNG NHA NÚ Y SĨ
(Chirurgiens — dentistes)

Bà Rose Labille de Vincenzi và có Teddy de Vincenzi làm nghề trồng răng có bằng cấp y viện thành Bordeaux ban. Bà Rose Labille tiếp rước thân chủ mỗi ngày: sớm mai từ 8 giờ đến 11 giờ, chiều từ 3 giờ đến 5 giờ. Trong ngày chia nhại và các ngày lễ.

Trồng răng và nhổ răng nó là kinh nghiệm của Prothète Bloc Hat-ký p.v.

Nhỗ răng người lớn 5 đ. , con nít 3 đ. , nhổ răng hứa 6 đ. sấp lên, trồng răng thường răng và có đỗ pha tăng.

Hàng đến nhà 33 đường Philippines, Saigon.

XIN MỜI ĐẾN THỜI XEM... HAU LAM! HÀ HẤT KÝ CUNG

TIỀM MAY
NGUYỄN-HỮU-SANH
Ở ga gare xe lửa Cầu-Long-lanh

May dà các kiểu áo xiêm ván, dài, và y phục Âu-châu (paletot) theo thực thế.

Có bàn sẵn, vải-hò, to-lua, kiều mới bông-la, Lược-lòng Bắc, Cầm-châu Tân, cung hàng Tây, hàng Nhứt-bàn, các màu sắc.

Ván, Nho, Xuyễn, Lanh, Trung-hué, Nhộm Gia-dung, thát tốt!

Thơ, tuồng, truyền, Quê-ngữ báu sỉ và báu lẻ ván ván!!!

Nếu chư-quí-vi, muốn hỏi kiều dê chí, xin viết thư đó:

Mme NGUYỄN-HỮU-SANH,
110, Quai de Belgique Cầu-Long-Lanh,
SAIGON.

Tại nhà in ông F.-H. SCHNEIDER
7, Boulevard Narodow — SAIGON

MẸO BẮNG CHỦ QUỐC-NGŨ, đor
tady Moissard diêu dịch, đưa thầy triết thám
việc dạy đỗ ném chum such của Ông Larre và
Planchet mà dịch ra

Gia 1 1/60
Trên giờ 0 2/68

Tiền gửi 0 04

HAY HỎI
THÚ HỘP QUÉT
HIỆU NÀYLÀ THÚ TỐT
HƠN CÁC THÚ
KHÁC

Tại nhà in ông F.-H. SCHNEIDER
7, Boulevard Narodow — SAIGON

CÁCH LÀM BÁNH VÀ MỨC —

nhiều món rất khác, ba và đep.

Gia 0 3 40

Tiền gửi 0 04

PHẢI DÙNG THUỐC BỒ VÀ TRỊ ĐÂM
THẾT HIỆU LÀ

ELIXIR TONIQUE ANTIGLAIREUX

Của Ông Lương-y GUILLIE

Từ năm mươi năm nay Elixir có chế đường của quan Lương-y Guillie lấy làm thần hiệu trong những bệnh HU PHẾ, đau trong TÌ VỊ, đau nơi TRÁI TIM, ĐAU GẦN, ĐAU MÌNH, RÊT VÓ DA, hoặc CHÓI NƯỚC, BỊNH KIẾT, BỊNH HÓA, BỊNH CÙM, GHÉ CHỐC NGOÀI DA và bịnh có TRUNG LÃI TRONG BỤNG.

Áy là một thứ THUỐC XÓ rẽ tiền, và rất hiệu nghiệm làm cho HUYẾT RA TÌNH KHIẾT. Những bịnh gốc bồi ĐÂM hay là MẤT phát ra thì uống nó hay iểm.

Bất kí thuốc trị đâm ròi mà không có dấu ký tên Paul GAGE thi chờ dùng.

LẠI CÓ MỘT THỦ

THUỐC HOÀN XÓ
nhà cung cấp trong thời Elixir Tonique Antiglaireux
của quan Lương-y Gallie.

Chánh chỗ trữ thuốc này là nhà: PAUL GAGE FILS, nhà hàng bắc-y sang, đường GRENELLE SI GERMAIN bến bắc số 8, ở tại đê thành PARIS.

VÀ TRONG CÁC BỨC PHÔNG ĐỀU CÓ BẢN

KHOẢN CHẤT THỦY
(Nước suối kim thạch)

VICHY

PHÁP-QUỐC-TUYỀN

VICHY CÉLESTINS

Có bán nguyên vẹn
và nửa vẹ.

Trị bịnh đau Thát, bịnh đau Kèng-qóng, bịnh Phóng —
Thạch-lâm-bệnh (kết) — Bao mẩy chòi-đeo.

VICHY GRANDE-GRILLE
VICHY HOPITAL

tri bịnh thương ti, tráng nhiệt.

Hay coi chứng đỗ già mạo, khí mua phái chí chè trắng

thứ nước nám minh muôn dâng.

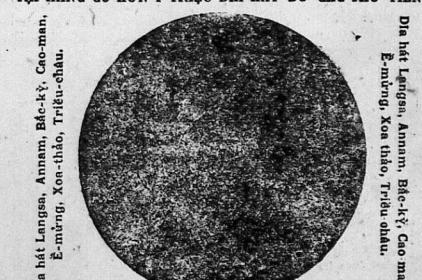
VICHY-ÉTAT BIỂU TỂ

SEL VICHY-ÉTAT là muối tự nhiên trong nước suối ấy mà ra. —
Có hộp và có ve.

PASTILLES VICHY-ÉTAT mỗi khi ăn cơm rồi uống chưng 2, 3
hoan thà để tiêu hóa.

COMPRIMÉS VICHY-ÉTAT dùng để cho mình đợi nước xit
(mỗi-khi-chết).

TẠI HÀNG CÓ HƠN 1 TRIỆU ĐĨA HÁT ĐỦ CÁC THỦ TIẾNG

Đĩa hát Langson, Annam, Bắc-Kỳ, Cao-manh,
Bắc-nắng, Xan-thảo, Triều-châu.

CÁ ĐĨA CÁ MÁY VÀ KIM ĐỀU CÓ ĐÍNH HIỆU PATHÉ

Khi mua phải nôi cho được hiệu ấy. Vì đĩa hát hiệu này tốt nhất, kén hát hiệu này rõ ràng thanh thoát, kim băng ngọc thạch chẳng hề khi nào mòn.

Le Directeur-Gérant : SCHNEIDER.
Certifié l'insertion.....

Saigon, le _____ 19

Vui pour légalisation de la signature
de M. _____

Saigon, le _____ 19

Le Maire de la Ville de Saigon

Saigon. — Imp. F.-H. SCHNEIDER

*Pathé Tidalys multiforme
mais au tableau sonore.*